

KAI

AINULAADNE KUNSTI ARENDUSKESKUS JÕUDIS KOJU

Tekst: Taivi Koitla
Fotod: Virge Viertel, Aron Urb, Johan Pajupuu

Kahekümneenda septembri õhtul avati **Raphaele Shirley** pilkupüüdva väliskulptuuri saatel kauaoodatud **Kai kunstikeskus**. Usutlesime programmijuhti **Karin Laansood** ja tegevjuhti **Kadri Laas-Lepaseppa**, uurisime, millega on tegu ning millist väärtust **Kai kunstikeskus** siinsele ja rahvusvahelisele kunstiväljale ja publikule toob.

Millest kõik alguse sai?

Aastal 2012 lõime Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskuse eesmärgiga lahendada erinevaid valupunkte Eesti kunstiväljal ja leida ühenduskohad rahvusvahelise kunstieluga. Arendasime valdkonda aastaid nomaadidena, ent süvenes vajadus luua keskne koht ühistegevuseks ja kokkupuuteks rahvusvaheliste ekspertidega. Kunstivaldkond on väike, tiimides tegutsevad enamasti üks või kaks inimest ning üksteise kokku toomiseks ja sünergia loomiseks on vaja ühist ruumi. Nii formuleerisime 2016. aastal vajadused, põhjused ja eesmärgid ning 2019. aastaks saime **Kai kunstikeskuse** avatud.

Eesmärk polnud teha juurde ühte näituseruumi, vaid kogu infrastruktuur ideest teostuseni. Kõige olulisem osa oli mõju läbimõtlemine. Näitusesaale on Eestis piisavalt, ent puudu oli taristu: ühiskontor, rahvusvaheline residentuur ja kunstikino. Need kõik kokku moodustavad väga originaalse mudeli, mis on Eestis sündinud, meie enda tehtud, rahvusvahelise haardega ja nüüdsest ka mujal riikides inspiratsiooniks saanud.

See lühike kirjeldus saamisloost võib jätta mulje kergest ja ladusast asjade arengust, ent algus pole olnud lihtne ja julgeme öelda, et oleme praeguse positsiooni ja austuse auga välja teeninud.

Mis on Kai?

Lihtsustatult öeldes on Kai maja, arenduskeskus, aga ka platvorm – meie tegevuse emalaev. Laiemalt haarates on Kai kunstikeskus Noblessneri sadama-linnakus asuv kultuurisüda kvaliteetsete näituste, kunsti- ja väärtfilmikino, toidukohtade ning kultuuri-valdkonna eestvedajate ühiskontoriga.

Millega kunsti arenduskeskus täpsemalt tegeleb?

Arenduskeskuse põhitegevus on Eesti kaasaegse kunsti toetamine, arendamine ja selle rahvusvaheliselt nähtavamaks tegemine. Oleme katusorganisatsioon kunstiettevõtetele, organisatsioonidele ja galeriidele ehk meie fookus on valdkonna arendamisel ning teadmiste, kontaktide ja võimaluste vahendamisel. Otsime võimalusi kunstnike loometöö toetusteks, nõustame, võimaldame valdkonnale ühisturundust, levitame kunstisõnumit laiemale publikule ja korraldame üritusi, et teadvustada Eestis tegutsevaid galeriisid ja kuidas nendeni jõuda.

Oluline roll on ka järeltuleva põlve kasvatamisel koolituste ja kursuste korraldamise kaudu. Koolituste vastu tuntakse huvi ka rahvusvahelisel tasandil ja uuritakse, millal toimub taas meie korraldatud galeristide meistrikursus.

Mis olid arenduskeskuse loomisel valdkonna valupunktid ja millised on need nüüd?

Laiemas mõttes oli selleks koostöö vähesus. Kui me 2012. aastal nii-öelda pildilile tulime, võtsime neutraalse positsiooni, et omavahel konkureerivad galeriid leiaksid meie vahendusel omavahelise koostööpunkti ja alustaksid tihedamat infovahetust. Kitsaskohaks oli võimalus galeriide rahvusvahelisi ambitsioone realiseerida. Algusaastate esimese projektiga läimegi New Yorgis võimaluse kohalikele galeriidele seal jalgu vahele saada. Fookus oli kunstiturul, galeriidel ja messidel. Kunstikogujad ei teadnud sel hetkel Eesti kunstit suurt midagi.

Käesoleva aasta suvel jõudis Ternikova ja Kasela galerii valdkonna tippude tipuni Baselis, mis sai võimalikuks just jõude ühendades ja koostööd tehes. Väga oluliseks teemaks on ka kunstnike tasud. Alga-

tasime galeriide jaoks hea tava juhendi, kus fikseeriti koostööpõhimõtted. Taunime suhtumist, et kunstnikud peaksid oma kunsti eksponeerima tasuta. Isegi kui tasu on väike, on tegu põhimõttelise küsimusega. Kunstnike ja laiemalt loomevaldkonna töötajate väärtustamine ja sotsiaalsete tagatiste teema on ühiskonna ja poliitilise tahte teema. Oleme kaasatud ühiskondlikku arutellusse, räägime aktiivselt kaasa ja proovime leida lahendusi.

Keda te toetate?

Eeskätt kunstiettevõtteid, –organisatsioone ja –galeriisid rahvusvaheliste tegevuste, ekspordi, arenduse ja koolituste näol. Oluline on rõhutada, et EAS toetab meie kaudu organisatsioone, mitte üksikisikuid. Oleme otsinud uusi, alternatiivseid rahastusvõimalusi, et ka üksikutele kunstnikele tuge pakkuda. Toetusvoore ja avalikke konkursse meil pole, välja arvatud residentuuriga seotud stipendiumid. Rahvusvaheline Kai residentuuriprogramm osutus äärmiselt populaarseks, saabus üle kolmesaja taotluse kuuekümmest riigist, ent rahuldada saime vaid nelteist.

Näitusesaalist

Meie 450 m² suuruses näitusesaalis toimub neli suuremat ja mitu väiksemat projekti aastas. Soovime luua orgaanilist ühendust rahvusvahelise kunstiga, kõrvutades noori alustavaid kunstnikke rahvusvaheliste staaridega, et kooslusest sünniks uus idee ja võiks näha ka kodukunstnike hoopis teise nurga alt.

Meie keskus võiks olla festivalide, biennaalide ja triennaalide uus toimumispaik. Septembri lõpus toimub meie juures kunstimesse Foto Tallinn, 2021. aastal Raken-duskunsti triennaal.

Näitusesaalis on 1. detsembrini avatud Tallinna Fotokuu kaasaegse kunsti biennaali kolmas rahvusvaheline grupinäitus "Lase oma tähelepanul... pehmeneda ja laiali valguda", mille kuraator on Hanna Laura Kaljo ja osalejad kunstnikud Marie Kølbaek Iversen, Sandra Kosorotova, Pia Lindman, Andrea Magnani, Elin Mår Øyen Vister, Carlos Monleon Gendall, Sam Smith ja Nele Suisalu.

Novembris avalikustame järgmise suurejoonelise näituseprojekti, mis on loodud spetsiaalselt Kai näitusesaali jaoks.

Teie keskses on ka auditoorium, mis seal toimuma hakkab?

Auditooriumi programmid sisaldab nii loenguid, koolitusi kui ka kino. Rendime seda kvaliteetseteks sündmusteks ka soovijatele välja. Kinoprogramm

saab meil olema püsiv ja mitmekülgne. Lõime käed Sõpruse kinoga ning iga nädala teisipäeviti hakkab toimuma programmid „Sõprus Kai peal” – oktoobris näeb filme „Ruut” ja „Parasiit”.

Koostöös Whitechapeli galeriaga näitame alates novembrikuust rahvusvaheliselt tunnustatud Artists' Film Internationali kunstnike filme. Oleme alustanud koostööd kunstniku ja filmitegija Ingel Vaiklaga, kes on Kai 2020. aasta filmiprogrammi kuraator.

„Taunime suhtumist,
et kunstnikud
peaksid oma kunsti
eksponeerima tasuta.”

